

Kirje

17.2.2026

VN/29126/2024
VN/29126/2024-MMM-11

Ympäristöministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö; Lausunto hallituksen esitykseksi laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi valtioneuvoston asetuksiksi (teollisuuspäästädirektiivi)

Ympäristöministeriö on pyytänyt maa- ja metsätalousministeriöltä lausuntoa esitykseksi laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi valtioneuvoston asetuksiksi. Maa- ja metsätalousministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa:

Kommenttimme ympäristönsuojelulain pykäliin 5–67 § sekä niiden perusteluihin

27 § Yleinen luvanvaraisuus

Maa- ja metsätalousministeriö suhtautuu myönteisesti siihen, että pykälässä 27 § direktiivieläinsuojat on eriytetty direktiivilaitoksista. Tämä mahdollistaa eläinsuojiin liittyvien erityiskysymyksiä kohtaan oikeassa suhteessa niiden laajuuteen ja vaikutuksiin.

Hallituksen esitysluonnoksessa on esitetty, että ne kunnan ilmoitusmenettelyssä olevat eläinsuojat, jotka jatkossa kuuluisivat teollisuuspäästädirektiivin soveltamisalaan, siirtyisivät valtion lupamenettelyn piiriin, jolloin menettely olisi yhdenmukainen kaikille teollisuuspäästädirektiivin soveltamisalassa oleville eläinsuojille. IED:n artikla 70 c (Hallinnollisen rasiitteen välttämiseksi jäsenvaltiot voivat käyttää laitosten rekisteröintiä, mitä tahansa vastaavaa jo olemassa olevaa menettelyä) mahdollistaa jäsenvaltioille kuitenkin kevennetyn menetelmän käyttöön ottamisen, joten emme näe perusteltuna direktiivieläinsuojien siirtämistä tuottajille enemmän taloudellista rasitusta aiheuttavaan valtion lupamenettelyyn.

Kommenttinne ympäristönsuojelulain pykäliin 72–82 a § sekä niiden perusteluihin (7 luku Direktiivilaitoksen lupaharkinta)

Maa- ja metsätalousministeriö tiedostaa, että päästöportaaliasetuksen (EU) 2024/1244 soveltamisalaan lisättiin myös rehuruokintaan perustuva vesiviljelytoiminta, jonka laitospäätös vuotuinen tuotantokapasiteetti ylittää 500 tonnia (aiemmin 1 000 tonnia). Tältä osin muutoksen kansallisessa toimeenpanossa on tärkeää huomioida, että tuotantokapasiteetin kynnys koskee laitossyöksikköjä, ei luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden hallitsemaa laitospäätöskokonaisuutta. Toimeenpanossa kapasiteettikynnystä koskevan tarkastelun kohteena tulee olla yhdessä paikassa toimiva laitossyöksikkö.

Lisäksi kansallisessa toimeenpanossa on tärkeää huomata, että päästöportaaliasetuksen (EU) 2024/1244 liitteeseen II sisältyvät määrälliset kynnsarvot, jotka kalankasvatuksen osalta koskevat erityisesti typpi- ja fosforipäästöjä veteen. Kynnsarvot ovat kokonaisfosforin osalta 5 000 kg ja kokonaistypen osalta 50 000 kg. Jos kynnsarvot ylittyvät tulee toiminnanharjoittajan vuosittain ilmoittaa toimivaltaiselle viranomaiselle tiedot päästöistä, jos ne eivät jo ole toimivaltaisen viranomaisen saatavilla. Suomessa kalojen verkkoallaskasvatuksessa päästömäärät eivät lähtökohtaisesti ylitä mainittuja kynnsarvoja, vaikka tuotanto olisi 1 000 tonnia. Näin ollen ko. liitteen kynnsarvot eivät

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.mmm@gov.fi

Suomessa lähtökohtaisesti ylity, koska yli 1 000 tonnin laitosyksiköitä ei juurikaan ole ja kiertovesilaitosten päästöt ovat suhteessa pienempiä.

Kommenttinne ympäristönsuojelulain pykäliin 85 a–85 c § sekä niiden perusteluihin (tietopalvelut)

85 c § Tilannetietopalvelu

Pykälässä säädetään, että Lupa- ja valvontavirasto voi julkaista yleisessä tietoverkossa tämän lain nojalla luvanvaraista, ilmoituksenvaraista ja rekisteröitävää toimintaa koskevia päätös- ja valvontatietoja. Maa- ja metsätalousministeriö huomauttaa, että direktiivieläinsuojien toiminnanharjoittaja voi olla luonnollinen henkilö, jolloin olisi erityisen tärkeää kiinnittää huomiota perustuslain turvaamaan yksityisyyteen, sekä tietosuojaan. MMM ehdottaa säädettäväksi poikkeusta, jolla toiminnanharjoittajan ollessa luonnollinen henkilö, tietoja ei julkistettaisi tietoverkossa.

Kommenttinne ympäristönsuojelulain pykäliin 110 a–110 e § sekä niiden perusteluihin (direktiivieläinsuojat)

110 b § Yhdistämissääntö

Pykälässä säädetään eläinsuojien yhdistämisestä tietyissä tilanteissa lupaharkinnan näkökulmasta. *“Jos kaksi tai useampi sikojen tai siipikarjan tai niiden molempien kasvatukselle tarkoitettua eläinsuojaa sijaitsee lähellä toisiaan ja niiden toiminnanharjoittaja on sama tai jos tällaiset eläinsuojat ovat keskenään taloudellisessa tai oikeudellisessa suhteessa olevien toiminnanharjoittajien määräysvallassa, lupaviranomainen voi katsoa kyseiset eläinsuojat yhdeksi yksiköksi arvioidessaan lain liitteen 3 taulukossa 1 tarkoitetun kynnyksarvon ylittymistä.”*

Sanamuodot vaativat tarkennusta, mitä tarkoitetaan ilmaisulla “lähellä toisiaan”, mitä otetaan huomioon, kun arvioidaan “taloudellista tai oikeudellista suhdetta”. Tällaisenaan säännös antaa lupaviranomaiselle hyvin laajan harkintavallan. Säännön selkiyttäminen olisi olennaista toiminnanharjoittajan oikeusturvan varmistamiseksi.

110 c § Eläinsuojien toimintasääntöjä koskevien yhdenmukaisten edellytysten soveltaminen ympäristölupaharkinnassa

Siirtymäaikaa koskevia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriö pitää tarkoituksenmukaisina. Etenkin siltä osin, että siirtymäajat alkavat siitä, kun uudet toimintasäännöt ovat tulleet voimaan.

Maa- ja metsätalousministeriö huomauttaa, että kansallisen eläinsuojelulainsäädännön muutosten siirtymäajat ovat meneillään ja osittain päällekkäiset YSL muutoksen sallimien siirtymäaikojen kanssa. Tämä aiheuttaa yrittäjille merkittävää painetta investointeihin ja tulee kiihdyttämään rakennemuutosta suurempia yksikkökokoja kohden.

Kommenttinne ympäristönsuojelulain pykäliin 123–212 § sekä niiden perusteluihin

Pykälässä 179 § (Viranomaisen toimet lainvastaisen menettelyn johdosta) on kannatettava lisäys koskien valvontaviranomaisen ilmoitusvelvollisuutta talousvettä toimittavalle laitokselle tai vesihuoltolaitokselle. MMM ehdottaa, että pykälään lisätään tarkennus “viivytyksettä”, jotta talousveden valmistuksesta vastaava toimija saisi tiedon mahdollisimman pian.

Kommenttinne ympäristönsuojelulain pykälään 232 b § ja siirtymäsäännöksiin sekä niiden perusteluihin

Maa- ja metsätalousministeriö haluaa tuoda esille, että se on yhdessä ympäristöministeriön kanssa tammikuussa 2025 laatinut yhteiset linjaukset hallitusohjelman mukaisista kevennyksistä vesiviljelyn lupaprosessiin ja sääntelyyn. Linjaukset perustuvat hallitusohjelman kirjaukseen siitä, että “Kotimaisen kalan kulutusta, saatavuutta ja vientiä lisätään keventämällä kalankasvatukseen liittyvää luvitusta ja sääntelyä, parantamalla vapaa-ajankalastuksen mahdollisuuksia ja ammattikalastajien toimintaedellytyksiä.”

Yhteisten linjausten tärkeänä kohtana on ympäristönsuojelulain liitteessä 1 olevan kalankasvatuksen lupakynnyksen osalta todettu, että *“Nykyinen lupakynnys on edellyttänyt täyden ympäristöluvan, mikäli kalaa kasvatetaan tai rehua käytetään vähintään 2 000 kg, ja ympäristövaikutukset ovat vähäisiä. Ympäristöluvan hakeminen on pitkäaikainen ja kallis prosessi ja luo merkittävän hallinnollisen taakan toiminnalle, jonka vaikutus ympäristöön on pieni. Lupakynnystä on perusteltua muuttaa siten, että kalankasvatuksen luparajaa voitaisiin tarkastella myös päästöjen perusteella rehumäärän perustuvan rajan lisäksi tai sijaan. Kalankasvatuksen ympäristöluvan kynnukseksi voitaisiin harkita esim. 50 kilon fosforipäästöä vuodessa, joka esim. verkkoallaslaitoksessa vastaisi noin 15 000 kilon vuotuista lisäkasvua. Lupakynnyksen muutos vaatii vielä sidosryhmien kanssa tehtävää jatkoselvittelyä, koska luvan tarpeen raja saattaa ylittyä myös muiden syiden takia. Lupakynnyksen*

muutoksella pyrittäisiin vauhdittamaan vähäpäästöisten uusien kalankasvatusteknologioiden synty- mistä ja käyttöönottamista. Samoin se mahdollistaisi merialueella vesitalousluvan perusteella teuras- kalan talvisäilytyksen verkkoaltaissa, jossa ruokinta ja päästöt ovat hyvin pienet. Talvisäilytyksessä kaloja ei ruokita, jolloin päästöt pysyvät pieninä. Talvisäilytyspaikkoja tarvitaan, mikäli kasvatusta lähdetään suuntaamaan enenevässä määrin avomerelle.”

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että kun ympäristönsuojelulakia nyt ehdotetaan muutettavan ja muutos koskee myös liitteessä 1 olevaa kalankasvatuksen lupakynnystä, tulee lupakynnys sa- massa yhteydessä ja hallitusohjelmaa toteuttaen muuttaa ministeriöiden tekemän linjauksen mu- kaisesti. Maa- ja metsätalousministeriö ehdottaa, että lupakynnystä koskevaa liitekohtaa 11 muutet- taisiin tässä yhteydessä seuraavanlaiseksi:

”11. Kalankasvatus

Kalankasvatus- tai kalanviljelylaitos, jossa fosforipäästö veteen ylittää 50 kg vuodessa tai kooltaan vähintään 20 hehtaarin luonnonravintolammikko tai lammikkoryhmä.”

Maa- ja metsätalousministeriö ehdottaa, että kalankasvatuksen lupakynnystä muutetaan samalla ta- valla ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 11 kohdassa.

Lisäksi tulisi harkita, että luonnonravintolammikon lupakynnystä korotettaisiin siten, että ympäristölu- paa edellytettäisiin luonnonravintolammikolta tai -lammikkoryhmältä silloin, kun se on kooltaan vä- hintään 50 hehtaaria.

Kommenttinne vaikutusarviointeihin (HE-luonnoksen luku 4.2 Pääasialliset vaikutukset)

4.2.1. Taloudelliset vaikutukset

Tekstissä on hyvin tuotu esille direktiivieläinsuojiiin liittyvät taloudelliset vaikutukset. Asiaa on tarkas- teltu vielä tarkemmin SYKE:n raportissa ”Päivitetyn teollisuuspäästädirektiivin vaikutukset Suomes- sa”. Raportin mukaan direktiivieläinsuojien määrä nousee nykyisestä noin 275 tilasta vajaaseen neljään sataan tilaan soveltamisalarajan muutoksen myötä. HE- luonnoksen mukaan kaikki uudet di- rektiivieläinsuojat tulitisiin käsittelemään valtion lupaviranomaisessa. Direktiivieläinsuojien lupakäsit- telyn hinta on 23 100 euroa (2026), joka tulee toimijan maksettavaksi.

Olemassa olevia lupia tai ilmoituspäätöksiä päivitetään valtion ympäristölupiksi, kun uudet toiminta- tapasäännökset on hyväksytty. Tällöin käsittelyn hinta on 30 % lupakäsittelyn hinnasta eli 6 930 eu- roa.

Lisäksi tiloille tulee kustannuksia valvontaan liittyvistä tarkastuskäynneistä ja vuosi-ilmoituksista. Ti- loille ympäristöluvan valvontaan liittyvä vuosittainen raportointi maksaa tällä hetkellä noin 70 euroa. Lisäksi joka kolmas vuosi tehtävä tarkastuskäynti maksaa noin 1050 euroa.

Direktiivin soveltamisalaan siirtyvät eläinsuojat ovat tällä hetkellä kuntien ilmoitusmenettelyssä, josta perittävät maksut vaihtelevat kunnittain, mutta ovat yleisesti ottaen kertaluokkaa pienempiä kuin val- tion lupamaksut. Myös valvonnasta perittävät maksut arvioidaan suuremmiksi valtiolla.

Hallitusohjelman mukaan ”Hallituskaudella ei tehdä kansallisesti sellaisia päätöksiä, jotka lisäävät maatalouteen kohdistuvia kustannuksia.” Direktiivieläinsuojien siirtäminen valtion lupakäsittelyyn lisää tuottajien kustannuksia hallitusohjelman kirjauksen vastaisesti, joten tämä puoltaa IED:n salli- man kevennetyn menetelmän (artikla 70c) eli Suomen tilanteessa kunnan ilmoitusmenettelyn käyttä- mistä.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisille

Siirrettäessä osa nykyisin kunnan ilmoitusmenettelyssä olevista eläinsuojista valtion toimivaltaan, kunnan viranomaisten hallinnollinen työmäärä pienenee ja vastaavasti Lupa- ja valvontaviraston työmäärä kasvaa. Vaikutus kohdistuu erityisesti tiettyihin kuntiin, jossa on lukumäärällisesti eniten eläinsuojia.

Uuden Lupa- ja valvontaviraston kapasiteetti on jo nyt tiukoilla ja kustannuspaine hintojen nostoon kova, joten tämäkin puoltaa direktiivieläinsuojien kuntien ilmoitusmenettelyä.

4.2.3 Ympäristö- ja ilmastovaikutukset

Direktiivieläinsuojia koskevien muutosten ympäristö- ja ilmastovaikutuksia on sivuttu sekä HE- luonnoksen perusteluissa, että asiaa koskevassa SYKE:n raportissa.

Soveltamisalarajan ylittävien sika- ja siipikarjatilojen lantaperäiset (lannankäsittely ja -levitys) ammoniakkipäästöt vastaavat noin 13 % Suomen kaikista lantaperäisistä ammoniakkipäästöistä ja noin 11 % maatalouden kaikista ammoniakkipäästöistä. Ruuansulatuksesta, lannankäsittelystä ja lannan levityksestä peräisin olevat metaani ja dityppioksidipäästöt muodostavat puolestaan noin 4 % maan vastaavista kokonaispäästöistä, ja noin 2 % maataloussektorin kaikista kasvihuonekaasupäästöistä.

Tekstistä ei kuitenkaan käy esille se kuinka paljon päästöt ja niiden osuus muuttuu Suomen ja maatalouden päästöistä lainsäädännön muutoksen myötä.

HE- luonnoksen perustelujen mukaan direktiivin soveltamisalaan kuuluvat sika- ja siipikarjatilat ovat todennäköisesti kaikki jo ennestään ilmoitusmenettelyn piirissä, joten BAT-periaate koskee niitä lähtökohtaisesti. Näillä tiloilla ei kuitenkaan aiemmin ole ollut erityisesti ammoniakkiin liittyviä päästöarvoja ja päästöjen tarkkailuvelvoitetta, joten voidaan olettaa, että niillä ei myöskään BAT-tekniikan soveltaminen ole kaikilta osin nykyisten BAT-päätelmien tai tulevien toimintasääntöjen mukaista. Merkittävin uusi asia näille tiloille olisi siis toimintasääntöjen todennäköisesti mukaan tuoma tarkkailuvelvoite, joka koskisi erityisesti lantaan erittyvän typen ja fosforin määrää, kasvatusvaiheen ammoniakkipäästöjä sekä näiden tietojen toimittamista vuosittain valvovalle viranomaiselle.

Arviota siitä, miten tämä vaikuttaa ympäristöön ja ilmastoon ei ole olemassa.

Olisi ensiarvoisen tärkeää, että pystyttäisiin selkeästi tuomaan esille, miten lainsäädännön muutokset vaikuttavat ympäristöön ja ilmastoon. Syntyvien positiivisten vaikutusten esille tuominen parantaisi lainsäädännön muutosten ja sen mahdollisesti mukaan tuomien kustannusten hyväksymistä.

Muut kommentitne hallituksen esityksen yleisperusteluihin (luvut 1–12, lukuun ottamatta lukuja 4.2 Pääsialliset vaikutukset ja 7 Säännöskohtaiset perustelut)

Ei lausuttavaa.

Kommentitne ympäristönsuojelusta annettuun valtioneuvoston asetukseen ehdotettuihin muutoksiin

1 § ehdotetaan 1 momenttiin lisättäväksi viittaus ympäristönsuojelulain liitteen 3 taulukoihin 3 (direktiivieläinsuojat) ja 4 (luvanvaraiset eläinsuojat), jolloin nämä siirtyisivät valtion lupaviranomaisen käsittelyn piiriin. Valtioneuvoston asetusta koskevassa muistiossa todetaan, että ” Pääosa muutoksista olisi teknisluonteisia ja koskee yksittäisiä laitoksia Suomessa.” Maatalouden näkökulmasta muutos olisi kuitenkin suuri, kun IED:n piiriin on tulossa noin 100 uutta tilaa jo olemassa olevien noin 300 tilan lisäksi. MMM:n näkemys on, että direktiivieläinsuojat pitäisi käsitellä kunnan ilmoitusmenettelyssä, koska IED sallii kevennetyn lupamenettelyn.

Kommentitne ehdotettuihin muihin asetusmuutoksiin: valtioneuvoston asetus suurten polttolaitosten päästöjen rajoittamisesta, valtioneuvoston asetus jätteen polttamisesta ja valtioneuvoston asetus titaanidioksidia tuottavien laitosten ympäristönsuojeluvaatimuksista

Ei lausuttavaa.

Menettely niiden kunnan ilmoitusmenettelyssä olevien eläinsuojien osalta, jotka jatkossa kuuluisivat teollisuuspäästädirektiivin soveltamisalaan: hallituksen esitysluonnoksessa on esitetty, kyseiset eläinsuojat siirtyisivät valtion lupamenettelyn piiriin, jolloin menettely olisi yhdenmukainen kaikille teollisuuspäästädirektiivin soveltamisalassa oleville eläinsuojille. Vaihtoehtoisena ratkaisuna voisi olla kyseisten eläinsuojien jääminen kunnan ilmoitusmenettelyn piiriin tai kaikkien direktiivin soveltamisalaan kuuluvien eläinsuojien siirtäminen valtion ilmoitusmenettelyn piiriin. Mikä olisi teidän kantanne asiaan ja perustelut kannallenne?

Maa- ja metsätalousministeriö tunnistaa eri menetelmävaihtoehtojen hyvät ja huonot puolet. Valtion lupamenettelyssä tilojen välinen kohtelu on yhdenmukaisempaa käsittelyn keskityksen myötä ja lupamenettely mahdollistaa ilmoitusmenettelyä laajemman tilakohtaisen harkinnan. Suurimpina ongelmina valtion lupamenettelyssä näemme ilmoitusmenettelyä korkeammat hinnat ja käsittelyn pitkä kesto.

Kuntien vastuulla käsittely on lähimpänä tuottajaa. Kuntien kokemus eläinsuojien ilmoitusten käsittelyistä vaihtelee kunnan kotieläintuotannon rakenteen mukaan, jolloin toisilla kunnilla on enemmän tuntemusta ja kokemusta sika- ja siipikarjailoista, jolloin käsittelyissä voi olla eroja. MMM tunnistaa tämän yhdenvertaisen kohtelun haasteen. Lähtökohtaisesti kuntien käsittelyhinnat ovat alempia kuin valtiolla, mutta kuntien välillä on kyllä vaihtelua hinnoissa.

Edellä mainittujen näkemysten jälkeen maa- ja metsätalousministeriö on direktiivieläinsuojien osalta kunnan ilmoitusmenettelyn kannalla.

Uuden Lupa- ja valvontaviraston kapasiteetti on jo nyt tiukoilla ja kustannuspaine hintojen nostoon tulevaisuudessa kova.

Lisäksi MMM:n näkemyksen mukaan valtion lupamenettelyn piiriin kuulumisen hidastaa varsinkin uusien maatilainvestointien toteutumista, sillä ympäristölupiin tulee usein valituksia ja käsittelyajat ovat kuntia pidempiä. Maatilan ja maaseutuyritysten investointitukien maksaminen estyy, niin kauan kunnes lupa saa lainvoiman.

Valtion lupamenettely (kts. yllä taloudelliset vaikutukset) on kalliimpi kuin kunnan ilmoitusmenettely. Tämä aiheuttaa lisäkustannuksia tuottajille ja on silloin HO- kirjauksen ”Hallituskaudella ei tehdä kansallisesti sellaisia päätöksiä, jotka lisäävät maatalouteen kohdistuvia kustannuksia.” vastainen.

E erityisen tärkeää olisi huolehtia siitä, että kustannusten ja menetelmien osalta päätökset olisivat yli hallituskausien meneviä, jolloin luodaan toimijoille pysyvämpi pitkän ajan toimintaympäristö.

Lisätietojen antajat maa- ja metsätalousministeriössä

Direktiivieläinsuojoiin liittyvät asiat: Elli Tervala, johtava asiantuntija; Birgitta Vainio-Mattila, neuvotteleva virkamies

Vesiviljelyyn liittyvä asiat, Orian Bondestam, neuvotteleva virkamies

Vedenottoon liittyvät asiat, Johanna Kallio, neuvotteleva virkamies

Kansliapäällikkö

Pekka Pesonen

Neuvotteleva virkamies

Johanna Kallio

Liitteet -

Jakelu YM ympäristöministeriö

VN/29126/2024-MMM-11

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: